

Bezpieczeństwo dzieci w drodze do szkoły i w domu – powiedz NIE obcemu

W dawnych czasach, kiedy jeszcze nie było tyle zła i zagrożenia na świecie, rodzice uczyli swoje dzieci, że nie mają ufać obcym. Dziś rodzice bardzo często zapominają o tym, mimo iż świat jest bardziej niebezpieczny, a dzieci są narażone na zło wszędzie - na ulicy, w domu, w Internecie itp. Zatem bardzo ważne jest aby uświadomić dzieciom, że niektórzy ludzie nie zasługują na zaufanie. Co więcej musi ono rozumieć, że pewne sytuacje, które z pozoru są niewinne, wymagają od niego stanowczych zachowań.

Bardzo ważne jest aby:

- w umyśle dziecka wytworzyło się pojęcie „obcego”,
- dziecko uświadomiło sobie, że osoba zagrażająca może być na pozór miła i przyjaźnie wyglądająca,
- w umyśle dziecka wytworzył się obraz sytuacji, które mogą być dla niego zagrażające,
- dziecko poznało typowe techniki zachowań „obcego” mające na celu zachęcenie dziecka do odejścia w odludne miejsce,
- dziecko potrafiło stanowczo powiedzieć „NIE” w sytuacjach budzących niepokój,
- dziecko wiedziało, że w sytuacjach zagrożenia powinno szukać pomocy w zbiorowości ludzi.

Każdą z poniższych propozycji można zmodyfikować i wprowadzić własne pomysły

Obcy

Pomoce: zdjęcia przedstawiające ludzi o różnym wyglądzie np.: zamaskowany osobnik, nieogolony, brutalnie wyglądający mężczyzna, miły pan w okularach, młoda kobieta, chłopak w sportowym stroju; 2 arkusze papieru.

Zajęcia rozpoczynamy rozmową:

- Czy wszyscy ludzie są dobrzy?
- Czy wszyscy zasługują na zaufanie?
- Co to znaczy, że ktoś jest niebezpieczny?

- Kiedy łatwiej może nam zagrozić-jak jesteśmy samicy jesteśmy z innymi ludźmi?
- Jak wygląda zły człowiek?
- Po czym poznacie kogoś, z kim na pewno nie powinniście się oddalać?

Nauczyciel umieszcza na tablicy 2 arkusze. Na pierwszym dzieci piszą cechy dobrego człowieka, na drugim cechy złego człowieka. Po wypisaniu i scharakteryzowaniu dobrego i złego człowieka nauczyciel prezentuje przygotowane zdjęcia i kontynuuje rozmowę:

- Które z tych zdjęć przedstawia kogoś obcego, kto mógłby wam zagrozić?
- Czasami źli ludzie krzywdzą dzieci, które im zaufały i z nimi poszły? Czy dzieci poszłyby z nimi, gdyby wyglądali tak jak na zdjęciu (nauczyciel pokazuje zdjęcie zamaskowanego osobnika i nieogolonego, brutalnie wyglądającego mężczyzny). Jak w takim razie mogli oni wyglądać? Czy złego człowieka można poznać po samym wyglądzie? Co wiecie o tej pani, panu (zdjęcia)? Kim oni dla was są? Co to znaczy „obcy”?

Nauczyciel mówi:

Codziennie spotykacie wielu ludzi, niektórych znacie bardzo mało albo wcale. Przechodzicie, stoicie obok nich na przystanku, pytają was o drogę czy oferują gazety. Prawie wszyscy są sympatyczni, życzliwi, mili, zwyczajni. Jednak czasami każdy z was może spotkać człowieka, który nie jest taki, jak inni. Najprawdopodobniej będzie chciał poczęstować was lizakiem, cukierkiem, zaprosić na lody a nawet dać pieniądze. Jednak kiedy nie będzie nikogo w pobliżu, jego zachowanie może się zmienić. Nie będzie już taki dobry i miły. Co więcej stanie się niebezpieczny i na pewno was przestraszy a nawet może zrobić wam krzywdę. Dlatego bardzo ważne jest abyście zapamiętali:

Nie przyjmujcie słodczy lub innych rzeczy od innych.

Nie zatrzymujcie się przy obcym, jeśli w pobliżu nie ma ludzi.

Nie udzielajcie informacji, gdzie mieszkacie.

Unikajcie odludnych miejsc.

Nigdy, pod żadnym pozorem nie idźcie z osobą nieznaną.

Powiedzcie „nie idź” koleżance lub koledze, którzy chcieliby z nią pójść.

Jeżeli obcy będzie próbował was zatrzymać biegnij w kierunku, gdzie są ludzie, najlepiej do sklepu, na pocztę itp. Jeśli trzeba, krzyczcie o pomoc, wołając, że obcy cię napadł.

Powiedz „NIE”

Pomoce: karteczki z rolami do odegrania

Nauczyciel pyta uczniów, dlaczego dzieciom tak trudno jest powiedzieć NIE, gdy dorośli ich o coś proszą, nawet wówczas, gdy jest to coś niemiłego albo podejrzanego (dzieci wymieniają powody, dla których niełatwo jest odmówić m.in. że dorośli uczą ich mówić tak, proszę, dziękuję, być grzecznym i słuchać starszych itp.)

Następnie dzieci dobierają się w pary i losują karteczki z rolami do odegrania, w których należy powiedzieć NIE (dzieciom nie mówimy jak mają się zachować). Odczytują tekst i po naradzie odgrywają scenkę opisaną na kartce i wymyślone zakończenie.

Co zrobisz, gdy...

Przykłady scenek opisanych na kartkach:

- Sympatyczny pan wyprowadza na spacer psa. Podchodzi do ciebie. Mówi: *„Pewnie lubisz psy? Mam w domu kilka szczeniaków. Chodź pobawisz się z nimi”*.
- Ktoś nieznajomy zatrzymuje cię obok szkoły. Mówi: *„Wiem, że znasz się na komputerach. Nie umiem uruchomić programu gry. Chodź do mnie i pomóż mi”*. Co zrobisz?
- Jesteś sam w domu. Do drzwi puka listonosz, który mówi że ma bardzo ważną przesyłkę dla taty i chce żebyś mu otworzył drzwi. Co zrobisz?
- Jesteś sam w domu. Do drzwi puka kobieta, która podaje się za koleżankę twojej mamy z pracy. Mówi, że mama bardzo spieszyła się do lekarza i poprosiła ją żeby ona przyniosła zakupy do domu. Co zrobisz?
- Młoda kobieta zatrzymuje się na podwórku i woła cię po imieniu. Mówi, że jest koleżanką twojej mamy z pracy. Prosi, żebyś zaprowadził ją do domu, bo ma do zabrania ważne dokumenty. W twoim domu nikogo nie ma, a ty nie znasz tej pani. Co zrobisz?

- Dzwoni telefon, ty jesteś sam w domu. Nieznajomy chciałby porozmawiać z tatą. Co zrobisz?
- Biegiesz do szkoły. Wiesz, że jest późno i chyba spóźnisz się na zajęcia. Nagle obok ciebie zatrzymuje się samochód i sympatyczny pan mówi: *„Podwiozę cię do szkoły. Wsiadaj”*. Co zrobisz?
- Jesteś na podwórku. Podchodzi do ciebie starszy pan. Wygląda miło i sympatycznie. Ma torebkę z cukierkami i mówi do ciebie: *„Lubisz cukierki? Poczęstuj się”*. Co zrobisz?
- Jesteś na podwórku. Podchodzi do ciebie twoja wychowawczyni ze szkoły i mówi: *„Cieszę się, że cię spotkałam. Muszę porozmawiać z twoją mamą, bo ma zrobić zakupy na naszą dyskotekę. Zaprowadź mnie do domu”*. Co zrobisz?
- Obca osoba idzie ulicą i niesie torby z zakupami. Ty idziesz obok. Nagle ta osoba prosi cię o pomoc. Co zrobisz?
- Bawisz się na placu zabaw. Nagle słyszysz płacz obcego chłopca: *„Zgubiłem się! Gdzie jest moja mama?”* Co zrobisz?
- Bawisz się na podwórku. Podchodzi do ciebie ktoś nieznajomy i pyta: *„Muszę znaleźć najbliższą szkołę. Czy możesz powiedzieć, w którą stronę mam iść?”* Co zrobisz?
- Wracasz do domu ze szkoły. Podchodzi do ciebie obcy pan i pyta: *„Przepraszam, czy wiesz, która jest godzina?”* Co zrobisz?
- Elegancki pan w samochodzie zatrzymuje się koło ciebie. Zna twoje imię. Mówi: *„Wsiadaj, tato mnie po ciebie przysłał. Idziecie kupić klocki Lego”*.

Ocena propozycji rozwiązań sytuacji i przedstawionych scenek. Wskazanie, które sytuacje nie powinny budzić niepokoju, a które można uznać za dziwne, budzące niepokój dziecka i dlaczego. Ustalenie, że nie należy nic przyjmować od obcych, podawać im adresu, prowadzić do domu, udawać się z nimi do ich domu, wsiadać do samochodu itp.

Drobne kłamstwa

Pomoce: duża plansza

Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat: Czy człowiek powinien mówić prawdę? Czy człowiek ma prawo mieć swoje sekrety i tajemnice? Czy musimy innym wszystko o sobie mówić tylko dlatego, że oni mają na to ochotę i zadają pytania?

Następnie nauczyciel mówi: „Są słowa nieprawdy, do których masz prawo. Są to informacje, których nie musisz ujawniać obcym. Są to sytuacje, w których powinieneś być nieufny.

Nauczyciel zawiesza dużą planszę na tablicy z napisem: *Nie udzielaj obcym informacji o sobie*. Następnie nauczyciel podaje przykładowe sytuacje, a dzieci podają odpowiedzi (kłamstwa) na pytania nieznajomych. Następnie na podstawie odpowiedzi dzieci, nauczyciel zapisuje na planszy ważne hasła. Na przykład:

- Kiedy ktoś puka, a ty jesteś sam w domu, powiedz, że mama zamknęła drzwi od zewnątrz.
- Kiedy na podwórku ktoś cię pyta, gdzie są rodzice, powiedz, że są w domu.
- Kiedy ktoś telefonuje, a ty jesteś sam w domu, powiedz, że rodzice nie mogą podejść do telefonu i poproś o zostawienie numeru.
- Nigdy nie mów o pieniądzach i innych cennych rzeczach, które są w domu.
- Nie chwal się, ile zarabiają twoi rodzice.
- Jeśli ktoś obcy mówi, że twoi rodzice przysłali go po coś ważnego z domu, powiedz, że klucz od mieszkania ma sąsiad.
- Nigdy nie opowiadaj o planowanych wyjazdach.
- Kiedy ktoś cię pyta, gdzie mieszkasz, powiedz, że nie pamiętasz dokładnego adresu, ale tato właśnie idzie, to może powiedzieć.
- Kiedy ktoś obcy próbuje nawiązać z tobą rozmowę, powiedz, że tato nie pozwala ci rozmawiać z nieznajomymi, a właśnie patrzy przez okno.

Zapamiętaj! Są takie sytuacje, w których masz prawo kłamać. Słowa nieprawdy mogą dotyczyć kontaktów z obcymi, których się boisz, nie znasz, którzy budzą niepokój swoim zachowaniem. Nie mów prawdy, gdy: Obcy puka do drzwi. Obcy pyta: Gdzie są twoi rodzice? Jesteś sam w domu? Obcy mówi: Przysłała mnie mama. Obcy pyta: Gdzie mieszkasz?

Sprawdź, kto puka / Obcy może telefonować

Celem, tego ćwiczenia jest wyuczenie u dzieci nawyku dokładnego sprawdzania, kto puka do drzwi, kiedy są same w domu. Często się zdarza, że dziecko nie może zobaczyć kto puka, dlatego jedyną drogą upewnienia się, że jest to ktoś najbliższy, a nie obcy jest zadanie pytania, na które może znać odpowiedź tylko najbliższy członek rodziny.

Zanim dzieci zaczną przedstawiać scenki, ich zadaniem jest wypisanie pytań, na które może znać odpowiedź tylko najbliższa osoba, a nie obca.

Przykładowe pytania:

Jak mam na imię? Jakiego koloru mam włosy? Ile mam lat? Do jakiej szkoły chodzę? Co stoi na naszym telewizorze? Jak wabi się nasz pies? Na czym byłem ostatnio w kinie? Jaka jest moja ulubiona dobranocka? Co dzisiaj jadłem na śniadanie?

Po omówieniu i sprawdzeniu wyboru i trafności pytań nauczyciel proponuje odegranie kilku scenek.

Celem drugiego ćwiczenia jest wytrenowanie u dzieci umiejętności nieujawniania nieobecności dorosłych osób w domu, komuś kto dzwoni.

Bibliografia:

1. Informacje i materiały z warsztatu doskonalącego umiejętność prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi według programu „Potajemny dotyk”.
2. A. Pacewicz: Przemoc wobec dzieci – zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych. Warszawa 1996.
3. D. Klaus – Stańska, M. Nowicka: Bezpieczeństwo dzieci – scenariusze zajęć dla rodziców i nauczycieli. Kraków – 1999Wyd. „Impuls”.

*Utwór na licencji CC Uznanie autorstwa- Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 2.5 Polska
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/pl/>*